

Вікторія ПЕТРОВА

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Науковий керівник:

Дмитро БІЛАН

викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

**ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН
У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

Стрімкий розквіт адміністративного права на фоні проведення адміністративної та правоохоронної реформ в Україні вимагає постійного оновлення та перегляду теоретико-правової бази. Із взятим нашою державою напрямом на інтеграцію в європейський простір, вітчизняне законодавство отримало низку термінів, йому не притаманних. Зокрема, з ухваленням у 2015 році Закону України «Про Національну поліцію» виник новий вислів: «забезпечення публічної безпеки та порядку», який саме виокремлювався як основне доручення, що виконують підрозділи поліції. Зважаючи на те, що неухильне забезпечення публічної безпеки та порядку слугують одним з елементів, на яких ґрунтується національна безпека держави. Вважаємо за необхідне розглянути та встановити природу та структуру адміністративно-правових відносин у сфері гарантування публічної безпеки як гарантія підтримання правопорядку в Україні.

Метою публікації є формулювання особливостей структури адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері забезпечення публічної безпеки. Для досягнення цієї мети планується ухвалити такі доручення: встановити теоретико-правове визначення структури адміністративно-правових відносин; виокремити особливі риси структури адміністративно-правових відносин у сфері публічної безпеки.

У науковій літературі під адміністративно-правовими відносинами розуміють: 1) суспільні відносини у сфері державного управління, учасники яких носії прав і обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права; 2) урегульовані адміністративно-правовою нормою управлінські суспільні відносини, в яких сторони є носіями взаємних обов'язків і прав, встановлених і гарантованих адміністративно-правовою нормою; 3) урегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, які утворюються у сфері діяльності виконавчої влади; 4) урегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, що утворюються у сфері управління; 5) різновид правовідносин, тобто суспільних відносин, урегульованих нормами права.

Крім того, можна виокремити низку рис, які узагальнюють широко відомий в науці адміністративного права погляд на ознаки адміністративно-правових відносин, зокрема: 1) походження у сфері публічного керування; 2) однією зі сторін неодмінно є орган влади; 3) урегульовані адміністративно-правовими нормами; 4) їхні партнери є носіями прав і обов'язків у сфері державного управління; 5) мають державно-публічний характер; 6) є відносинами «влада–підпорядкування» і визначаються юридичною нерівністю сторін; 7) можуть обернутися за ініціативою будь-якого суб'єкта адміністративного права, згода іншої сторони не є обов'язковою; 8) порушення стороною своїх обов'язків зумовлює її відповідальність перед державою в особі її компетентних органів; 9) для органів управління їх права є одночасно і обов'язками; 10) за порушення обов'язків застосовуються, як правило, заходи адміністративного примусу; 11) спори між сторонами мають особливий правовий режим забезпечення законності (адміністративний і судовий).

Отже, виконаний аналіз загальних рис адміністративно-правових відносин дозволяє встановити основні ознаки, притаманні адміністративно-правовим відносинам у сфері забезпечення публічної безпеки: учасники правовідносин із забезпечення публічної безпеки та порядку наділені організаційно-розпорядчими та/або управлінськими правами, відповідними обов'язками; до суб'єктного складу учасників адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки однією зі сторін зазвичай є орган або

посадова особа, наділена державно-владними повноваженнями; норми вітчизняного законодавства встановлюють адміністративну, кримінальну та інші види відповідальності за порушення встановлених правил публічної безпеки; адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення публічної безпеки мають примусовий характер, який спирається на державну владу; адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення публічної безпеки містять у собі загальнодержавний інтерес, адже є підґрунтям для підтримання національної безпеки в країні; порушення норм вітчизняного законодавства, що регламентує адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, призводить до притягнення винної особи до відповідальності; державна урегульованість суспільних відносин у сфері публічної безпеки, яка передбачає певний зв'язок, забезпечений адміністративно-правовою нормою; можливість застосування адміністративного примусу до порушників та/або учасників адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки, що відбувається під час реалізації суб'єктивних прав та виконанні регламентованих обов'язків; правовідносини у сфері публічної безпеки виникають за наявності підстав, регламентованих адміністративно-правовими нормами; особи, що вступають у адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення публічної безпеки, наділені вольовим характером, можуть мати відповідні повноваження у зазначеній сфері. Адміністративно-правові відносини мають певну структуру, складовими елементами якої є суб'єкти, об'єкти, нормативний зміст, юридичні факти.

Тож треба зазначити, що до структури адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки входять суб'єкти, об'єкти правовідносин, їх нормативний зміст та юридичний факт виникнення.

Одже, для визначення особливостей адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки в Україні необхідним є розгляд та встановлення загальних та специфічних ознак, притаманних тільки цьому виду правовідносин, з детальним розглядом структуроутворюючих елементів, а саме суб'єкта, об'єкта, змісту та юридичного факту.

У своїх працях Т. О. Коломоєць, Ю. В. Пирожкова, Н. О. Армаш під об'єктом адміністративно-правових відносин розуміють те, на що спрямовано інтереси суб'єктів, з приводу чого останні вступають у адміністративно-правові відносини. Між елементами адміністративно-правових відносин існує нерозривний зв'язок. Об'єктом адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність, і діяння суб'єктів та об'єктів публічного управління, пов'язані з цим благом.

На думку Л. Л. Попова, об'єктом адміністративно-правових відносин є воля, свідомість і опосередкована ними поведінка (дії) тих, ким управляють у сфері реалізації виконавчої влади, іноді як об'єкт адміністративно-правових відносин називають будь-який матеріальний предмет (наприклад, знаряддя правопорушення), забуваючи при цьому, що адміністративно-правовому регулюванню підлягають не речі, а дії людини щодо цієї речі.

Об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення публічної безпеки є поведінка у формі дії або бездіяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки щодо визначення порядку інформаційного, кадрового, матеріально-фінансового, науково-технічного забезпечення публічної безпеки, а також видання нормативних та індивідуальних правових актів, укладення адміністративних договорів та вчинення інших, юридично значущих дій з питань забезпечення публічної безпеки.

Суб'єктом (сторонами) адміністративно-правових відносин є суб'єкти адміністративного права, тобто носії передбачених нормативно-правовими нормами права і обов'язки, які здатні ці права реалізовувати, а покладені обов'язки – виконувати.

Суб'єктами забезпечення публічної безпеки в Україні є велика кількість осіб, оптимальною класифікацією в цьому випадку є розгалуження їх на тих, у яких функція щодо забезпечення безпеки є однією з головних, та тих, які виконують функцію забезпечення публічної безпеки опосередковано. До першої категорії осіб належать підрозділи органів Національної поліції та інші правоохоронні органи, органи виконавчої влади, які здійснюють організаційно-розпорядчі та управлінські функції у сфері забезпечення публічної безпеки. До другої категорії суб'єктів, на нашу думку, можна віднести громадян та громадські організації, адже виконання функції із забезпечення публічної безпеки в цьому випадку буде залежати виключно від волевиявлення особи та можливості реалізувати надані їй права. Третім невід'ємним елементом адміністративно-правових відносин є юридичний факт. Юридичний факт – це конкретна життєва обставина, з якою норма адміністративного права пов'язує виникнення, зміну або припинення

адміністративно-правових відносин. Головне призначення юридичного факту в процесі адміністративно-правового регулювання – юридично забезпечити виникнення, зміну чи припинення адміністративно-правових відносин. Юридичні факти забезпечують перехід від загальної моделі поведінки, закріпленої в адміністративно-правовій нормі, до конкретних адміністративно-правових відносин.

В. В. Галуцько слушно зауважує, що юридичні факти у сфері адміністративно-правових відносин виникають через певні форми індивідуальної діяльності публічної адміністрації та методи адміністративної діяльності публічної адміністрації (насамперед адміністративні методи заохочення, переконання та примусу). До таких форм діяльності публічної адміністрації належать індивідуальні адміністративні акти та адміністративні договори.

Узагальнюючи, треба зазначити, що адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення публічної безпеки в Україні – це суспільні відносини, що врегульовані адміністративно-правовими нормами, які виникають під час реалізації наданих їм повноважень у сфері підтримання правопорядку та забезпечення публічної безпеки. Одним із учасників забезпечення публічної безпеки є особа, наділена управлінськими повноваженнями. Виконаний аналіз дозволяє стверджувати про наявність у них як загальних рис, притаманних категорії адміністративно-правових відносин, так і виключних особливостей, які виокремлюють конкретно адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення публічної безпеки з-поміж інших правовідносин у державі.

1. Адміністративне право України : навч. посібник ; за заг. ред. Т. О. Коломоєць, Г. Ю. Гулевської. Київ : Істина, 2007. 216 с.
2. Коломоєць Т. О., Пиріжкова Ю. В., Армаш Н. О. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ : Істина, 2010. 362 с.
3. Галуцько В. В., Курило В. І., Коросід С. О., Дрозд О. Ю. Адміністративне право України : навч. посіб. / за ред. проф. В. В. Галуцька. Херсон : Грінь Д. С., 2015. Т. 1. *Загальне адміністративне право*. 272 с.
4. Адміністративне право України : підруч. ; за ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2000. 520 с.

Карина СЛІВІНСЬКА

здобувач вищої освіти

Науковий керівник:

Олег ЗАВІСТОВСЬКИЙ

старший викладач кафедри

тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

(м. Дніпро, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У РАЗІ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ

На сьогодні актуальною є охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки під час проведення великомасштабних міжнародних змагань та олімпійських ігор, в процесі яких часто виникають різні масові заходи, у яких можуть бути спровоковані групові порушення громадського порядку та масові заворушення на стадіонах під час спортивних матчів. Якщо розглядати масові заходи у загальній структурі, то ці явища характерні і під час проведення концертів, мітингів, демонстрацій та інших заходів, характерною особливістю яких є участь великої кількості людей.

У спеціалізованій літературі зустрічається досить велика кількість визначення «масового заходу». У найзагальнішому сенсі масовий захід – заздалегідь сплановані і визначені за місцем, часом, кількістю учасників та причинами збори людей, що мають характер свята, культурного або рекламного заходу, або ділової зустрічі.

Масові заходи відрізняються від інших подій тим, що вони призначені для всіх, хто бажає, а не для якоїсь обмеженої групи осіб. Такі події відбуваються на свіжому повітрі: на стадіонах, парках, на міських площах. Їх проведення пов'язане із знаменними подіями у культурному, політичному чи громадському житті. Діяльність поліції з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки за таких ситуацій має першорядне значення